

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.12.6>
УДК 342.5

Світлана Анатоліївна КВАК

к.е.н., доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5104-0617>
e-mail: svitlana.kvak@lnu.edu.ua

Вадим Васильович КВАК

к.ю.н., Львівський університет бізнесу та права
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0675-8723>
e-mail: vadkvak@gmail.com

Ірина Володимирівна ПРОКОПОВИЧ-ПАВЛЮК

к.е.н., доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8316-0127>
e-mail: iryna.prokopovych-pavlyuk@lnu.edu.ua

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах стабільний розвиток підприємницької діяльності постає ключовим фактором позитивної динаміки соціально-економічного прогресу в будь-якій країні світу. Підприємницьку діяльність в Україні супроводжує багато чинників, частина з яких ускладнює її розвиток, зокрема політична та економічна нестабільність, вплив пандемії COVID-19, недосконалість нормативно-правової бази, воєнний стан, низький рівень капіталізації ринку та негативні умови для інвестування, а також проблеми з податковою системою.

Ключові слова: підприємництво, середнє та мале підприємство, концепція економічного та правового регулювання бізнесу

ВСТУП

Політична і економічна нестабільність, воєнний стан, а також глобальні економічні виклики, включаючи наслідки пандемії COVID-19, значно ускладнюють розвиток малого та середнього бізнесу. Багато підприємств стикаються з труднощами в залученні фінансів, нестабільністю попиту на продукцію та послуги, а також з труднощами в управлінні операційними витратами. Недосконалість нормативно-правової бази для регулювання бізнесу часто призводить до неясностей і непередбачуваності для підприємців. Часті зміни законодавства, недостатня правова захищеність, а також бюрократичні перепони заважають розвитку підприємств. Так, необхідно всебічно розглянути цю проблематику та шукати інноваційні рішення стабільного розвитку бізнесу.

Аналіз досліджень та публікацій

Проблема організації безперервного процесу розвитку малого та середнього бізнесу є предметом наукового інтересу багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених і теоретиків. Зокрема, Т. Вдовичак, О. Волошина, О. Павленко, А. Розмарина, М. Садиков, О. Маковоз, І. Чабан, Г. Остафійчук присвятили свої наукові роботи дослідженню теоретичних аспектів розвитку підприємництва. У економічній літературі багато уваги приділено нормативно-правовому забезпеченню підприємницької діяльності, зокрема в роботах М. Ільницького, Л. Маматова та ін. Дослідженням механізмів державного управління та регулювання підприємницькою діяльністю займались К. Кучерява, Ю. Орел та А. Балацька

МЕТА роботи полягає у проведенні комплексного дослідження, спрямованого на виявлення та аналіз ефективних концепцій економічного та правового регулювання з метою підвищення конкурентоспроможності,

стимулювання інноваційного потенціалу та сприяння стійкому розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Для досягнення поставленої мети були визначені такі основні завдання:

- дослідити поняття підприємництва в системі економічного розвитку України;
- розглянути нормативно-правові акти забезпечення діяльності бізнесу в Україні;
- визначити напрямки вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності підприємництва в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ базуються на системному підході з виявлення прогалин і недоліків у нормативно-правовій базі регулювання підприємництва в Україні, створенні моделі нормативно-правового забезпечення управління діяльністю підприємств, аналізі та синтезі до визначення критеріїв поділу підприємств за розмірами, а також емпіричний метод.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сучасний підхід до розуміння економічної сутності поняття «підприємство» не має єдиного визначення і є досить багатостороннім, оскільки він не обмежується рамками фінансових категорій.

Відповідно до ст. 62 Господарського кодексу України (ГКУ) підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами [2].

Опрацювавши наукові та практичні джерела, формалізовано та узагальнено підходи до поняття «підприємство» (рис. 1).

Рис. 1. Багатовекторність тлумачення поняття «підприємство» (авторська розробка)

Дослідивши підходи до визначення поняття «підприємство», погоджуємось з думкою, що підприємство – це економічна та організаційна одиниця, яка об'єднує різні ресурси, такі як праця, капітал, техніка, для виробництва товарів або надання послуг з метою задоволення потреб ринку і отримання прибутку. Воно може бути правовою юридичною особою, що діє в межах закону і взаємодіє з економічним, соціальним та природним середовищем. У табл. 1 узагальнено критерії поділу підприємств на великі, середні та малі.

Правове забезпечення підприємницької діяльності визначається як система нормативно-правових актів, які регулюють умови та порядок здійснення підприємницької діяльності в конкретній країні чи юрисдикції.

Під час вивчення правового забезпечення підприємницької діяльності країни ключовими джерелами права, які дають змогу оцінити законодавчу основу в цій області, є Конституція України (КУ); кодекси України; Закони України; підзаконні нормативно-правові акти (рішення, укази тощо); внутрішні правила організацій (статут); міжнародні правові акти та стандарти та інші нормативно-правові акти.

КУ є основним правовим актом, що визначає конституційний лад та засади функціонування держави. Ось деякі ключові тези КУ, які стосуються діяльності підприємств:

– Ст. 42. Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується Законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монополією становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недоброгвісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються Законом. Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

– Ст. 92. Виключно Законами України визначаються: правові засади і гарантії підприємництва; правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання.

– Ст. 18. Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права.

– Ст. 13. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах те-

риторії України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності українського народу. Від імені українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед Законом.

Ці статті визначають загальні принципи та рамки, які мають значення для підприємницької діяльності в Україні. Детальні аспекти регулювання підприємництва відображено в інших регламентах та нормативно-правових актах, таких як ГКУ, Закони про підприємництво та інші галузеві нормативи.

На основі дослідження нормативно-правового поля розроблено модель нормативно-правового забезпечення управління діяльністю підприємств в Україні (рис. 2).

Ця модель є комплексною і визначає правовий простір для управління підприємствами в Україні, сприяючи створенню стабільного та прозорого бізнес-середовища.

Система нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності України створює рамки для функціонування бізнесу, визначає права та обов'язки суб'єктів підприємницької діяльності, а також встановлює механізми взаємодії з державними органами та стейкхолдерами.

Проаналізуємо наповненість Кодексів України, які регламентують відносини у сфері формування, функціонування і ліквідації підприємств України (табл. 2).

Основними недоліками правового забезпечення підприємництва в Україні є:

- неоднозначність, нестабільність і суперечливість чинної нормативно-правової бази підприємництва;
- практично нефункціонуючий характер багатьох правових актів, дуже низька виконавча дисципліна до нормативно-правових документів;
- наявність у законодавстві багатьох нечітких норм, які за бажання можна піддати будь-якому трактуванню; необґрунтованість законодавчих обмежень та вимог, які містяться в окремих нормативно-правових актах.

На основі здійсненого дослідження правового забезпечення діяльності підприємств України можна стверджувати, що вдосконалення нормативно-правової бази діяльності бізнесу в Україні є важливим завданням для стимулювання економічного зростання та приваблення інвестицій. Напрями, які можуть сприяти покращенню умов для підприємництва, такі:

- спрощення процедур реєстрації та ліцензування шляхом впровадження онлайн-систем для реєстрації бізнесу та подання необхідних документів; зменшення адміністративних бар'єрів та скорочення строків розгляду заявок на отримання ліцензій;
- підвищення прозорості за рахунок забезпечення доступності та ясності нормативно-правових актів для підприємців; активного використання електронних ресурсів для публікації нормативних актів та їх змін;
- стимулювання застосування електронних сервісів, які б супроводжувалися впровадженням електронного документообігу та електронних підписів для зменшення паперової документації; розвитком електронних сервісів для оплати податків та подання звітності;

Таблиця 1 – Характеристика критеріїв поділу підприємств на великі, середні та малі (складено за [3])

Підприємство	Характеристика відбору
Мікропідприємства	Мікропідприємства – підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: – балансова вартість активів - до 350 тис. євро включно; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тис. євро включно; – середня кількість працівників – до 10 осіб включно.
Малі підприємства	Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: – балансова вартість активів – до 4 млн євро включно; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 млн євро включно; – середня кількість працівників – до 50 осіб включно.
Середні підприємства	Середніми є підприємства, які не відповідають критеріям для малих підприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: – балансова вартість активів – до 20 млн євро включно; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 40 млн євро включно; – середня кількість працівників – до 250 осіб включно.
Великі підприємства	Великими є підприємства, які не відповідають критеріям для середніх підприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: – балансова вартість активів – понад 20 млн євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – понад 40 млн євро; – середня кількість працівників – понад 250 осіб.

Конституційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> Конституція України визначає загальні принципи економічної системи та права власності, які стосуються також підприємств
Цивільно-господарське законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Цивільний та Господарський кодекси України регулюють відносини, пов'язані з власністю, укладанням договорів, виконанням зобов'язань та ін. аспекти цивільних правовідносин
Корпоративне законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Закон України "Про товариства з обмеженою відповідальністю", "Про господарські товариства" та ін. законодавчі акти регулюють створення, функціонування та ліквідацію товариств, а також визначають права та обов'язки учасників
Податкове законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Податковий кодекс України визначає правила оподаткування підприємств, їх прибутку, майна та ін. оподатковуваних об'єктів Закон України "Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування"
Трудове законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Законодавство, яке регулює відносини між підприємствами та працівниками, включаючи умови праці, оплату праці, соціальні гарантії та інші аспекти: Кодекс законів про працю України, Закон України "Про відпустки", Закон України "Про оплату праці"
Антимонopolьне законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Закон України "Про захист економічної конкуренції" регулює питання, пов'язані з конкуренцією на ринку, запобіганням монополізації та недопущенням недобросовісної конкуренції.
Охорона довкілля та енергетичне законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Законодавство, яке визначає вимоги щодо охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів та регулює енергетичний сектор: Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища", Закон України "Про оцінку впливу на довкілля", Закон України "Про управління відходами", Закон України "Про альтернативні джерела енергії", Закон України "Про ринок електричної енергії" та інші.
Фінансове та банківське законодавство	<ul style="list-style-type: none"> Законодавство, що стосується фінансової діяльності підприємств, включаючи взаємодію з банками, фінансові звіти та інші аспекти: Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", Закон України "Про Національний банк України", Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" та ін.

Рис. 2. Модель правового забезпечення управління діяльністю підприємств в Україні (авторська розробка)

Таблиця 2 – Характеристика наповненості Кодексів України у сфері формування, функціонування і ліквідації підприємств України (складено за [3])

Податковий Кодекс України (ПКУ)
ПКУ є визначальним правовим актом у сфері оподаткування та впливає на всі аспекти формування, функціонування та ліквідації підприємств в країні. У контексті формування підприємств, він регулює оподаткування прибутку, облік податкових зобов'язань та стимули для бізнесу. Стосовно функціонування він встановлює правила оподаткування обігу товарів і послуг, регламентує оподаткування заробітної плати, а також визначає правила взаємодії з податковими органами. У сфері ліквідації підприємств, він містить положення про оподаткування доходів від розподілу майна під час ліквідації, що стосується як підприємств, так і їхніх учасників. Так, ПКУ не лише визначає податковий режим, але й впливає на ключові аспекти фінансової діяльності та стратегічне управління підприємствами в Україні.
Цивільний Кодекс України (ЦКУ)
ЦКУ визначає основні норми цивільного права та відіграє ключову роль у правовому регулюванні формування, функціонування та ліквідації підприємств в Україні. У сфері формування підприємств він встановлює правила стосовно укладення та реєстрації господарських договорів, а також визначає правовий статус та власницькі права на майно підприємства. У розділі функціонування він регулює відносини з управління підприємствами, визначає права та обов'язки учасників господарських відносин. Стосовно ліквідації він містить положення про порядок припинення правового існування підприємства та розподіл його майна. Загальна наповненість ЦКУ визначає правовий механізм та засади функціонування підприємств, забезпечуючи їхню правову стабільність та захист інтересів.
Господарський Кодекс України (ГКУ)
ГКУ є ключовим правовим актом, що регулює господарські відносини в Україні. У сфері формування, функціонування та ліквідації підприємств він визначає правовий статус підприємства, порядок його заснування та реєстрації, управління та здійснення підприємницької діяльності. Крім того, він встановлює правила укладення та виконання господарських договорів, механізми захисту прав та інтересів підприємств у судовому порядку, а також норми, що стосуються ліквідації підприємства та розподілу його майна. Загальна наповненість ГКУ визначає основні принципи та механізми регулювання підприємницької діяльності в країні.

– покращення податкової системи за рахунок зменшення кількості податкових обов'язків; скорочення податкових ставок для стимулювання підприємницької активності;

– забезпечення прав підприємців шляхом гарантування захисту власності підприємців та ефективного врегулювання судових справ у господарській сфері;

– сприяння інноваціям та розвитку малих та середніх підприємств, що включає створення програм для підтримки стартапів та розвитку нових технологій;

– запобігання корупції за рахунок впровадження ефективних механізмів контролю в органах влади та бізнес-середовищі.

Ці заходи можуть сприяти покращенню умов для розвитку бізнесу в Україні та зробити її підприємницьке середовище більш конкурентоспроможним та привабливим для інвесторів.

З вище перелічених напрямів простежується ключова теза вдосконалення нормативно-правового поля, яка полягає у науково-технічному прогресі.

Міністерство цифрової трансформації офіційно презентували онлайн-платформу для підприємців Дія.Бізнес, що стала частиною масштабного проекту розвитку підприємництва в Україні.

Дія.Бізнес – це сайт для підприємців малого та середнього бізнесу. Портал працює в двох напрямках: інформаційна платформа і служба онлайн-консультацій. Ще одним заходом вдосконалення нормативно-правового забезпечення та сприяння розвитку підприємницького середовища є формування ефективного механізму держав-

ного регулювання.

Механізм державного регулювання малого та середнього підприємництва – це комплекс систематичних заходів, що сприяє не тільки розвитку підприємництва, а й вдосконаленню правового середовища його функціонування. Цей механізм включає в себе встановлення ефективних законодавчих стандартів, розроблення стимулювальних економічних політик, надання фінансової підтримки та послуг для малих та середніх підприємств, а також активну участь у створенні сприятливого бізнес-середовища.

Розглянемо схему реалізації фінансового механізму розвитку підприємництва (табл. 3) через фінансові інструменти.

ВИСНОВКИ

Для створення та функціонування ринкового середовища, що підтримує суб'єкти малого та середнього підприємництва на регіональному рівні, необхідно реалізувати такі заходи:

– підтримка розвитку малого та середнього бізнесу через підготовку спеціалістів, готових займатися підприємництвом;

– сприяння попиту на продукцію та послуги, які надає малий бізнес;

– надання інформаційних та консультаційних послуг для осіб, які мають намір розпочати підприємницьку діяльність;

– надання фінансової підтримки локального розвитку малого підприємництва.

Таблиця 3 – Фінансовий механізм розвитку малого та середнього бізнесу в Україні (складено за [8])

Рівні фінансових інструментів та важелів		
Державний (бюджетний) рівень	Ринковий (кредитний) рівень	Внутрішній рівень (механізм самофінансування)
<ul style="list-style-type: none"> – державні кредити; – національна та регіональні програми розвитку малого підприємництва; – дотації, субвенції, програмно-цільове фінансування; – державні гарантії за кредитами; – податкові пільги, податковий інвестиційний кредит, податкові канікули, відстрочення зі сплати податків; – податки, збори, обов'язкові платежі, штрафні санкції; – державні закупівлі. 	<ul style="list-style-type: none"> – кредити банків, позики кредитних спілок, ломбардів, інвестиційне кредитування; – вибір оптимальної схеми оподаткування; – франчайзинг та венчурне фінансування; – програми співпраці з професійними учасниками фінансового ринку; – страхове відшкодування; – лізинг, факторинг, форфейтинг. 	<ul style="list-style-type: none"> – вибір оптимальної схеми оподаткування; – поворотна фінансова допомога від засновників; – чистий прибуток, власний капітал, грошові фонди; – капітальні інвестиції; кошти від продажу ліквідних активів.

Список використаних джерел

1. Волошина О.А. Теоретичні аспекти визначення та сутності економічного розвитку підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 15. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/37.pdf
2. Господарський кодекс України. Від 16.01.2023 № 436-IV. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Ільницький М.С., Ільницький М.П. Нормативно-правове забезпечення формування джерел фінансування підприємства. *Наука і навчальний процес: матеріали XX Звітної науково-практичної конференції* (м. Вінниця, 16 квітня 2020 р.) Вінниця, 2020. 268 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/VSEI/materiali-XX-konferenciyi-nauka-i-navchalnij-proces-2020.pdf#page=190
5. Конституція України. Від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text>
6. Цивільний кодекс України. від 16.01.2003 р. №435-IV. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
8. Балацька А. Сутність фінансового механізму розвитку малого та середнього бізнесу. *Економічний аналіз*. Т. 30. №1(1). 2020. URL: <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/1773>

References

1. Voloshyna O.A. Theoretical Aspects of the Definition and Essence of Economic Development of an Enterprise. *Economy and Society*. 2018. No.15. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/37.pdf (in Ukrainian).
2. The Commercial Code of Ukraine. No 436-IV of 16.01.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (in Ukrainian).
3. On Accounting and Financial Reporting in Ukraine. Law of Ukraine. No 996-XIV of 16.07.1999 p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text/> (in Ukrainian).
4. Ilnytskyi M.S., Ilnytskyi M.P. Regulatory and Legal Support for the Formation of Enterprise Financing Sources. *Science and the Educational Process: materials of the 20th Reporting Scientific and Practical Conference* (Vinnytsia, April 16, 2020). Vinnytsia, 2020. 268 p. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/VSEI/materiali-XX-konferenciyi-nauka-i-navchalnij-proces-2020.pdf#page=190 (in Ukrainian).
5. The Constitution of Ukraine. No 254k/96-VR of 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text> (in Ukrainian).
6. The Civil Code of Ukraine. Law of Ukraine. No 435-IV of 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (in Ukrainian).
7. The Tax Code of Ukraine. Law of Ukraine. No 2755-VI of 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (in Ukrainian).
8. Balatska A. The Essence of the Financial Mechanism for Developing Small and Medium-Sized Businesses. *Economic Analysis*. 2020. № 30(1). URL: <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/1773> (in Ukrainian).

Svitlana KVAK

PhD in Economics, Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5104-0617>
e-mail: svitlana.kvak@lnu.edu.ua

Vadym KVAK

PhD in Legal Sciences, Lviv University of Business and Law
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0675-8723>
e-mail: vadkvak@gmail.com

Iryna PROKOPOVYCH-PAVLIUK

PhD in Economics, Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8316-0127>
e-mail: iryna.prokopovych-pavlyuk@lnu.edu.ua

REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN UKRAINE

In contemporary conditions, the stable development of entrepreneurial activity serves as a key factor in driving socio-economic progress in any country worldwide. In Ukraine, entrepreneurial activity faces numerous challenges, including political and economic instability, the impact of the COVID-19 pandemic, an imperfect regulatory framework, martial law, low market capitalization, unfavorable investment conditions, and issues with the taxation system. The purpose of the paper is to conduct a comprehensive study of effective economic and legal regulatory concepts aimed at enhancing competitiveness, stimulating innovation potential, and supporting the sustainable development of small and medium-sized enterprises (SMEs) in Ukraine. Among the shortcomings of the legal framework governing entrepreneurship, the following can be highlighted: ambiguity, instability, and contradictions in the current regulatory framework; the practically non-functional nature of many legal acts; a very low level of compliance with regulatory documents; the presence of numerous vague legal norms that allow for arbitrary interpretation; and the unjustified restrictions and requirements found in some legislative acts. Improving the regulatory framework for business activity in Ukraine is a crucial task for fostering economic growth and attracting investments. Key areas for improvement include simplifying registration and licensing procedures by increasing transparency, promoting the use of electronic services, reforming the tax system, ensuring entrepreneurs' rights by safeguarding property rights and providing effective resolution of commercial disputes, and fostering innovation and the development of SMEs.

Keywords: entrepreneurship, small and medium-sized enterprises, SMEs, economic and legal business regulation concept